

I. CRÒNICA LEGISLATIVA

I.1. *Catalunya*

per Joan R. SOLÉ I DURANY

Professor de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i col·laborador a la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

Administració de Justícia

En aquest àmbit cal destacar en primer lloc l'acord de 29 maig de 1985 entre el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya i l'Audiència Territorial de Barcelona, sobre catalanització de l'Administració de Justícia, que transcrivim a continuació:

«REUNITS: D'una part, l'Honorable Sr. Agustí M. Bassols i Parés, Conseller de Justícia de la Generalitat de Catalunya, i de l'altra l'Excm. Sr. Cesáreo Rodríguez Aguilera, en qualitat de President de l'Audiència Territorial de Barcelona, manifesten que: I. — Atès el que disposa l'article 3, apartats 2 i 3 de la Constitució Espanyola quant a l'oficialitat del castellà i les altres llengües de les Comunitats Autònomes i a l'especial respecte i protecció de què ha de ser objecte la riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya. II. — Atès el que disposa l'article 148.17 de la Constitució quant a la competència de les Comunitats Autònomes per a l'ensenyament de la pròpia llengua. III. — Atès el que estableix l'article 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya quant a l'oficialitat d'ambdues llengües i a les mesures que caldrà prendre per tal de garantir-ne l'ús normal i assolir llur plena igualtat. IV. — Atès el que disposa l'article 9, apartats 2 i 3, de la Llei 7/1983 del Parlament de Catalunya, de Normalització Lingüística a Catalunya i les Disposició addicional i transitòria 1.ª, pel que fa a la validesa de les actuacions judicials fetes en català, i a la seva equiparació amb el castellà sense

cap mena de discriminació i amb plena eficàcia jurídica, i a la promoció d'acords a aquest respecte amb l'Administració de l'Estat. V. — Atès el que disposen els articles 601 i la Disposició Transitòria 4a. de la Llei de Reforma d'Enjudiciament Civil i l'article 254 del Projecte de Llei Orgànica del Poder Judicial, pel seu valor orientatiu i demostració de la voluntat del Congrés, encara que no sigui Llei. VI. — Atès que la Generalitat i concretament el Departament de Justícia, està portant a terme, conjuntament amb l'Audiència Territorial de Barcelona, actuacions satisfactòries en la normalització de l'ús del català en l'Administració de Justícia. VII. — Com a conseqüència de tot el que deixen consignat i amb el propòsit d'intensificar la indicada política lingüística ACORDEN:

»*Primer.* — Continuar realitzant totes aquelles actuacions que siguin adients per a la plena i total normalització lingüística en l'àmbit de l'Administració de Justícia a Catalunya i, per tant, que facilitin la utilització de la llengua catalana en tota classe d'escrits, demandes, instàncies, denúncies i quereelles sense cap excepció, i també la seva utilització en el procés oral per les parts litigants, advocats, testimonis i perits, sense distinció, i n'estableixen la plena validesa. *Segon.* — Amb la indicada finalitat, el Departament de Justícia assumeix, provisionalment, els compromisos següents: A) A través dels seus serveis de traducció, continuarà traduint tota mena de documents judicials, segons el previst en la circular adreçada per la Presidència de l'Audiència a tots els jutjats de Catalunya amb data 17 de febrer de 1984. B) Mantindrà, amb caràcter permanent, un Gabinet d'Informàtica i Traduccions a l'Edifici dels Jutjats de Barcelona. C) Facilitarà a les Audiències de Girona, Tarragona i Lleida una relació de traductors de català-castellà i viceversa i també a tots els Jutjats que siguin Caps de Partit, retribuïts pel propi Departament. D) Organitzarà periòdicament cursos de català gratuïts per al personal de l'Administració de Justícia. *Tercer.* — La Presidència de l'Audiència tractarà d'evitar que cap document o escrit sigui tornat als litigants per raó de la llengua, utilitzant, quan sigui necessari, els expressats serveis de traducció. *Quart.* — En col·laboració amb l'Audiència Territorial de Barcelona, el Departament de Justícia durà a terme la publicació de documents bilingües per a ús judicial. Igualment es procedirà a la retolació en les dues llengües oficials, de tots els edificis judicials de Catalunya. *Cinquè.* — Per a fer un seguiment periòdic i puntual de les mesures esmentades en el present acord, així com per a estudiar i assenyalar noves actuacions en aquesta àrea, es crea una comissió composta per les persones següents: — Un Magistrat de l'Audiència Territorial de Barcelona. — Un Secretari Judicial d'aquest territori. — Un representant de la Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia del Departament de Justícia. — Un representant del Departament de Cultura de la Generalitat. Els dos primers membres de la Comissió seran nomenats pel President de l'Audiència i els altres dos per les Conselleries de Justícia i Cultura respectivament. Aquesta Comissió es reunirà almenys un cop cada trimestre i

sempre que ho demanin dos dels seus membres, s'aixecarà acta de totes les reunions i s'hi faran constar les incidències i suggeriments d'interès en relació amb la seva funció. Aquestes actes es posaran en coneixement de l'Honorable Conseller de Justícia i de l'Excm. President de l'Audiència per a l'adopció conjunta dels acords i mesures pertinents. *Sisè.* — El Departament de Justícia i l'Audiència Territorial promouran les actuacions pertinents per tal d'obtenir el referendament dels acords objecte d'aquest document per part del Consell General del Poder Judicial i del Ministeri de Justícia.

»I perquè consti signen les dues parts el present acord, en exemplars duplicats en català i castellà, un cop llegit i trobat conforme a Barcelona a 29 de maig de mil nou-cents vuitanta-cinc.»

Novament (v. la *Crònica* del núm. 5) el Departament de Justícia ha convocat concurs per atorgar beques per a la preparació d'oposicions a Jutge, Fiscal i Secretari de Jutjat, mitjançant l'Ordre de 17 de setembre de 1985 (*DOG*, núm. 603, de 21 d'octubre). Recordem que el coneixement de la llengua catalana constitueix més de la quarta part de la puntuació total per a determinar la concessió de la beca (base 6a.B). La base 9a.3 de la convocatòria obliga tots els seus beneficiaris a acreditar els coneixements de català mitjançant la presentació del diploma (nivell B) atorgat per la Junta Permanent de Català. El beneficiari té un any i mig des de la concessió de la beca per complir aquest requisit, l'incompliment del qual comportarà l'extinció de la beca (base 11a.F). Les bases no semblen concedir cap altre mitjà d'acreditació dels coneixements de català. Els beneficiaris tenen també l'obligació d'assistir als cursos de llenguatge jurídic català que organitzi, si s'escau, el Departament de justícia (base 9a.4).

Ajuts, beques, subvencions i premis

Pel que fa a la difusió de la llengua i la cultura catalanes a l'exterior, han aparegut al nostre diari oficial les convocatòries de beques i ajuts que referenciem a continuació. En els *DOG*, núms. 535 i 538, de 7 i 17 de maig de 1985 respectivament, van aparèixer un total de set ordres, totes amb data de 12 d'abril, per les quals es convocaven diversos concursos públics relacionats amb els temes citats. El primer té com a finalitat concedir una subvenció a una entitat sense finalitat de lucre, domiciliada fora de l'Estat espanyol, per a l'edició d'una publicació periòdica estrangera dedicada exclusivament a la llengua i la cultura catalanes. Una altra ordre ofereix subvencions destinades a entitats del mateix caràcter per a l'organització de congressos i/o simposis internacionals de llengua i literatura catalanes. La tercera pretén concedir ajuts per a l'assistència a activitats d'interès per a la promoció de la cultura catalana a l'exterior. Pel que fa a les ordres aparegudes al *DOG*, núm. 538, la primera té com a finalitat concedir una beca destinada a llicenciats universi-

taris catalans per tal que col·laborin en les tasques del «Centre d'Études Catalanes» de París. Aquesta col·laboració consisteix en la impartició d'unes classes de conversa que serveixin d'estímul a l'aprenentatge del català, així com a ajudar a la promoció d'activitats culturals i de difusió de la cultura catalana a París. Un altre concurs està destinat en canvi a estudiants estrangers, i té com a objecte promoure i estimular els estudis sobre la llengua, la literatura i la cultura catalanes en general a les universitats estrangeres, i a la vegada facilitar la investigació directa gràcies a la possibilitat que s'ofereix de passar un període de residència a Catalunya. Les altres dues convocatòries ofereixen la concessió de subvencions, a entitats sense finalitat de lucre, per a l'organització d'activitats de promoció de la llengua i la cultura catalanes a l'exterior, i per a l'organització de cursos d'estiu de llengua i cultura catalanes per a estudiants estrangers, respectivament. Per a completar aquesta promoció, per l'Ordre de 4 d'octubre de 1985 (DOG, núm. 615, de 20 de novembre) es convoca concurs públic per a la concessió d'ajuts per a activitats de promoció de la cultura catalana a l'exterior. Aquests ajuts estan destinats a persones físiques.

En el camp dels ajuts a treballs relacionats directament amb la llengua, cal citar l'Ordre de 29 d'abril de 1985 (DOG, núm. 537, de 15 de maig), per la qual es convoca concurs per atorgar ajuts a treballs de terminologia catalana. L'Ordre de 5 d'agost de 1985 (DOG, núm. 578, de 21 d'agost) fa pública la llista de treballs als quals s'atorguen aquests ajuts. D'altra banda, l'Ordre de 18 de setembre de 1985 (DOG, núm. 593, de 27 de setembre), convoca un concurs per atorgar ajuts a treballs de sociolingüística, i la de 10 de desembre de 1985 (DOG, núm. 628, de 20 de desembre), resol aquest concurs i especifica els treballs beneficiats.

Pel que fa a la impartició de cursos de català per a adults en col·laboració amb els Ajuntaments, cal citar les Ordres de 8 de maig i de 17 de juliol de 1985 (DOG, núm. 545, de 5 juny i núm. 582, de 30 d'agost, respectivament). Aquestes entitats locals també han tingut la possibilitat de rebre subvencions per a l'adquisició d'aparells àudio-visuals com a equipament d'aules multimèdia destinades als cursos de català per a adults, especialment els que s'imparteixen amb el curs «Digui, digui...» (Ordre de 22 de juliol de 1985; DOG, núm. 585, de 6 de setembre). Quant als cursos impartits en col·laboració amb entitats sense finalitat de lucre i empreses, la possibilitat de subvenció està regulada per les Ordres de 8 de maig i de 17 de juliol de 1985 (DOG, núm. 545, de 5 de juny, i núm. 582, de 30 d'agost, respectivament). Encara, per l'Ordre de 29 d'abril de 1985 (DOG, núm. 541, de 24 de maig), es convoca concurs públic per a la concessió d'una subvenció per a l'organització de cursos de llengua i cultura catalanes per a adults, orals i per correspondència.

Pel que fa al foment de l'ús del català dintre del suport a d'altres activi-

tats culturals, cal esmentar l'Ordre de 24 d'abril de 1985 (*DOG*, núm. 540.2, de 22 de maig), per la qual es convoca concurs públic per a la concessió de subvencions a activitats de caire professional de cançó, música moderna i jazz. En la base 14 es diu que «En general seran prioritàries aquelles activitats en les quals la llengua catalana sigui la vehicular». En l'Ordre de 18 de juny de 1985 (*DOG*, núm. 569, de 31 de juliol), per la qual es convoquin els Premis a les empreses fonogràfiques corresponents a 1985, es preveu que «En cas d'enregistrament d'obres de jazz o de música moderna (rock, pop, cançó, etc.) amb text, caldrà que aquest sigui en català en la seva totalitat», i que «La documentació informativa que acompanyi el disc, així com la presentació tipogràfica, hauran de ser en català o almenys figurar en aquest idioma en la mateixa extensió que la dels altres que hi puguin constar» (base 3a. *d* i *e*). La base 9a.*b* de l'Ordre de 12 d'abril de 1985 (*DOG*, núm. 535, de 7 de maig), per la qual es convoca concurs per a l'atorgament de beques a projectes de llargs-metratges cinematogràfics, estableix que per a l'adjudicació de la beca es tindrà en compte l'atenció a la normalització lingüística del català. Efectivament la Resolució de 17 de juliol per la qual s'atorguen aquestes beques mostra com la majoria de projectes utilitzen la llengua catalana. El Decret 280/1985, de 12 de setembre (*DOG*, núm. 605, de 25 d'octubre) fa pública la convocatòria per presentar sol·licituds d'avals sobre el principal per a les operacions de crèdit que concertin les empreses de teatre per finançar produccions teatrals d'especial interès cultural i lingüístic.

Mitjançant un anunci aparegut al *DOG*, núm. 587, de 13 de setembre de 1985, es va convocar un concurs públic de creació d'idees i realització de la Campanya de Sensibilització Lingüística 1985, amb l'objecte general de donar a la societat catalana, en el seu conjunt, la consciència de moviment corporatiu i públic cap a la normalitat en l'ús públic de la llengua catalana.

Cursos, seminaris i altres

El Departament de Cultura, per Resolució de 4 de setembre de 1985 (*DOG*, núm. 596, de 4 d'octubre), va convocar el IV Curs de formació en terminologia. L'Escola d'Administració Pública de Catalunya també ha fet diverses convocatòries relacionades amb la llengua. Així, unes sessions sobre el règim jurídic-lingüístic a Catalunya (*DOG*, núm. 539, de 20 de maig de 1985), uns cursos intensius de llengua catalana i llenguatge administratiu per al funcionariat i el personal al servei de l'Administració (*DOG*, núm. 577, de 19 d'agost de 1985), un seminari sobre redacció de disposicions (*DOG*, núm. 595, de 2 d'octubre de 1985), un 2n. Curs de correcció i traducció de textos administratius i jurídics (*DOG*, núm. 612, de 13 de novembre de 1985), etcètera.

Són moltes les disposicions d'aquest àmbit que fan alguna referència a la llengua, en aplicació de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de Normalització Lingüística de Catalunya (reproduïda íntegrament en les *Notes* del núm. 1). Quant a la incorporació de l'idioma com a matèria d'estudi, cal citar l'Ordre de 4 de març de 1985 (*DOG*, núm. 538, de 17 de maig), per la qual s'aproven, amb caràcter experimental, els programes del segon cicle de la formació permanent d'adults a nivell d'EGB i se'n crea la comissió de seguiment. En parlar del contingut de l'àrea de llengua catalana, hi ha una remissió a l'Ordre de 27 de desembre de 1983 (cit. en la *Crònica* del núm. 6).

Quant a la capacitació en llengua catalana per a la docència en centres públics, el *DOG*, núm. 530, de 19 d'abril, inclou els annexos a l'Ordre de 18 de març de 1985, cit. en les notes anteriors, en els quals figura el temari per a la prova de llengua catalana. Pel que fa a convocatòries de provisió de places, esmentem l'Ordre de 16 de maig de 1985 (*DOG*, núm. 545, de 5 de juny), per la qual es convoquen proves per a la provisió de 122 places de Professors Agregats de Batxillerat a Catalunya per a l'assignatura d'Educació Física i l'Ordre de 10 de juliol de 1985 (*DOG*, núm. 569, de 31 de juliol), per la qual es convoquen proves per a la provisió d'una plaça de Professor Titular de l'Escala «A», de l'assignatura de Francès. En totes dues s'estableix com a condició dels aspirants la comprensió i expressió oral i escrita de la llengua catalana, i la impossibilitat d'obtenir destinació definitiva a Catalunya en el cas que no s'acreditin aquests coneixements. Molt més febles en l'exigència de coneixements de català són els concursos de trasllats. Les ordres que els regulen estableixen que els concursants que obtinguin destinació a Catalunya hauran d'adquirir el nivell de coneixements que els possibiliti l'ús oral i escrit de la llengua catalana. En aquest sentit, vegeu les Ordres de 10 d'octubre de 1985 (*BOE*, núm. 260, de 30 d'octubre), entre Mestres de taller i entre Professors numeraris d'Escoles de mestratge industrial a Catalunya, i les Ordres de 15 d'octubre de 1985 (*BOE*, núm. 259, de 29 d'octubre), per a la provisió de places vacants de Catedràtics i d'Agregats en els Instituts de Batxillerat de Catalunya. L'Ordre de 24 d'octubre de 1985 (*BOE*, núm. 268, de 8 de novembre, i *DOG*, núm. 613, de 15 de novembre), per la qual es convoquen els concursos de trasllats general, restringit i pre-escolar en el Cos de Professors d'Educació General Bàsica, dóna un termini de quatre cursos per a obtenir la capacitació per a l'ensenyament del català a l'Educació pre-escolar i Primera etapa d'Educació General Bàsica. L'Ordre de 24 d'octubre de 1985 (*BOE*, núm. 271, de 12 de novembre i *DOG*, número 613, de 15 de novembre), per la qual es convoca concurs de trasllats per a proveir en propietat, en règim ordinari de provisió, les vacants existents a Catalunya en col·legis i unitats d'Educació especial, estableix com a requisit indispensable per poder-hi participar que el professor posseeixi un dels títols que se citen, acreditatius del seu coneixement de català.

Dintre, encara, de l'àmbit de l'ensenyament no universitari, cal citar les disposicions següents. D'una banda, l'Ordre de 9 de juliol de 1985 (DOG, núm. 583, de 2 de setembre), per la qual s'estableixen les bases per a un pla que faciliti la normalització lingüística del professorat d'ensenyament primari i d'ensenyament secundari, i es declara «a extingir» el segon cicle del Reciclatge de Català actual; l'Ordre de 15 de juliol de 1985 (DOG, núm. 592, de 25 de setembre), per la qual es restableix el funcionament de diversos cursos per correspondència del reciclatge de català. Aquest sistema havia estat establert amb caràcter experimental i restringit, per l'Ordre de 19 de novembre de 1981. En el marc de la formació del professorat d'Ensenyament primari, cal dir que una de les condicions que ha de reunir un centre per poder ser reconegut com a Centre Classificat de Pràctiques, hi figura la de «Tenir assolida la normalització des del punt de vista lingüístic, o bé estar en procés de normalització, d'acord amb la legislació vigent (punt 3r.d del Decret 268/1985, de 29 d'agost —DOG, núm. 598, de 9 d'octubre—, pel qual es regula la classificació i funcionament d'aquests Centres). Encara, l'Ordre de 2 d'agost de 1985 (DOG, núm. 588, de 16 de setembre) fixa una convocatòria per a l'atorgament de 23 borses d'estudi destinades al foment i l'avaluació de l'expressió oral en català als nivells de pre-escolar i EGB.

Pel que fa a l'àmbit universitari, i a fi de completar la informació aportada en la *Crònica* anterior, cal dir que la Disposició Transitòria segona del Decret 217/1985, d'1 de juliol (DOG, núm. 577, de 19 d'agost), pel qual s'aproven els Estatuts de la Universitat de Barcelona, estableix que, «Per tal d'impulsar la tasca de normalització i foment de la llengua catalana en els terrenys acadèmic i administratiu, la Junta de govern de la Universitat de Barcelona, a proposta del Rector, crearà una Comissió de Política Lingüística, composta per professors, estudiants i personal d'administració i serveis. En el nivell universitari, les convocatòries de concursos per a la provisió de places docents no preveuen ni el mèrit ni la condició de conèixer el català. En aquest sentit vegeu la Resolució de 18 de juliol de 1985 (DOG, núm. 591, de 23 de setembre), per a la Universitat Autònoma de Barcelona, i la de 24 d'octubre del mateix any (DOG, núm. 615, de 20 de novembre), per a la Universitat Politècnica de Catalunya. Pel que fa al personal no docent, cal remarcar la forma com les dues universitats que ja n'han fet convocatòries han resolt jurídicament el requisit de conèixer les dues llengües oficials: la base 1.3 *in fine* de la Resolució de 29 de novembre de 1985 (DOG, núm. 625, de 13 de desembre) diu que «D'acord amb el que estableix l'article 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, els aspirants, al llarg de les proves, hauran de demostrar que estan degudament capacitats per al coneixement i en l'ús de les dues llengües oficials». En idèntic sentit vegeu la Resolució de 2 de desembre de 1985 (DOG, núm. 625, de 13 de desembre), de la mateixa universitat, i la de 25 d'octubre de 1985 (DOG, núm. 615, de 20 de novembre).

Finalment, i encara dintre de l'àmbit universitari, cal remarcar que per la Resolució de 19 de juliol de 1985 (*DOG*, núm. 581, de 28 d'agost), s'atorguen, en diversos casos, ajuts per a l'organització de reunions i congressos científics i humanístics relacionats amb la llengua catalana.

La Llei 17/1985, de 23 de juliol (*DOG*, núm. 569, de 31 d'agost), de la funció pública de l'Administració de la Generalitat

Són tres les disposicions d'aquesta llei que fan una referència explícita a la llengua. En primer lloc, l'article 30 diu que «1. Un cop l'any, com a mínim, es fan les corresponents convocatòries entre funcionaris per a proveir els llocs vacants», i afegeix que «2. Els funcionaris procedents d'altres Administracions que accedeixen al servei de l'Administració de la Generalitat per la via establerta per l'apartat 1 hauran de posseir un grau de coneixement suficient del català per a desenvolupar les funcions del propi lloc de treball». L'article 34 deixa clar que «(...) En el procés de selecció s'ha de acreditar el coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escrita». I finalment l'article 93 també al·ludeix a la llengua quan diu que «es consideraran com a faltes molt greus: (...) b) Tota actuació que signifiqui discriminació per raó de (...) llengua». Cal tenir en compte que amb data de 6 de novembre de 1985 el Tribunal Constitucional va admetre a tràmit el recurs de inconstitucionalitat núm. 955/1985, plantejat pel President del Govern de l'Estat contra l'incís reproduït de l'article 34. Atès que es va invocar l'article 161.2 de la Constitució, la vigència i aplicació de la disposició impugnada ha quedat en suspens. La referència d'aquest recurs va aparèixer publicada al *BOE*, núm. 280, de 22 de novembre de 1985, i també al *DOG*, núm. 617, de 25 de novembre.

Altres disposicions d'interès

Cal remarcar que alguns departaments han creat unitats orgàniques que tenen funcions relacionades amb la normalització lingüística. Així cal recollir el Decret 222/1985, de 23 de juliol (*DOG*, núm. 573, de 9 d'agost), pel qual es reestructuren diversos serveis del Departament de Política Territorial i Obres Públiques, ja que en l'article 1.3.b es preveu la creació del Servei de Formació i Suport Idiomàtic dependent de la Subdirecció General, i en el punt 5.b del mateix article s'estableix que aquest servei té la funció de vetllar per la plena aplicació de la Llei de Normalització Lingüística, seguint les directrius del Departament corresponent. Així mateix, l'Ordre de 24 d'octubre de 1985 (*DOG*, núm. 612, de 13 de novembre), per la qual es creen diversos Negociats a l'Institut Català de la Salut, estableix, a l'article 1.1.d, la creació de l'Oficina de correcció de textos i de confecció d'impresos amb categoria de negociat, adscrita al Servei de Coordinació de la Secretaria General.

El Departament d'Economia i Finances, en l'Ordre de 26 d'abril de 1985 (*DOG*, núm. 535, de 7 de maig), per la qual es convoca el Premi «Jordi Lluch i de Andrés», corresponent a l'any 1985, estableix que els estudis o treballs que s'hi presentin han de figurar en la seva redacció o traducció catalana. El Premi fou creat per Decret 105/1985, de 21 de març, publicat en el mateix *DOG* darrerament esmentat.

En relació amb la llista dels noms oficials dels municipis de Catalunya (Ordre de 29 de març de 1985, publicada al *DOG*, núm. 530, de 19 d'abril) que vam comentar en la *Crònica* anterior, cal citar la correcció de l'errada publicada en el *DOG*, núm. 614, de 18 de novembre, que manté el nom de «Calonge» per al municipi que apareixia amb el nom de «Calonge de Mar».

I.2. *Estat Espanyol*

per Ramon MOLES I PLAZA i Jordi MARTÍ I BOTELLA

Entre les disposicions aparegudes darrerament assenyaem l'Ordre de 15 de novembre de 1985 (*BOE*, núm. 280, de 22 de novembre) referent a l'etiquetatge de peres, pomes i raïm de taula i el Reial Decret 2216/1985 de 25 d'octubre sobre classificació, envasat i etiquetatge de substàncies considerades nocives o perilloses (*BOE*, núm. 284, de 27 de novembre). Ambdues disposicions obliguen a l'etiquetatge d'aquests productes en llengua castellana, ignorant les altres llengües oficials a l'Estat Espanyol.

També cal destacar els arts. 1, 94 i 106 de la Llei 19/1985, de 16 de juliol, canviària i del xec (*BOE*, núm. 172, de 19 de juliol) que estableix que la determinació de lletra de canvi, xec o pagaré s'insertarà en el text del mateix títol expressat en l'idioma emprat per a la seva redacció. Amb aquesta norma hom pretén mantenir el principi d'unitat del títol valor.

Finalment, el *BOE*, núm. 275, de 16 de novembre, fa públic el Conveni signat entre el Ministerio de Educación y Ciencia i la Consejería de Cultura y Educación de la Comunitat Autònoma d'Aragó sobre l'ensenyament de la llengua catalana a la Franja de Ponent. Aquesta serà una assignatura optativa en els centres d'ensenyament de la Franja que ho sollicitin expressament, i sempre que els pares manifestin per escrit el desig de rebre aquest ensenyament.